

Drents-Friese Wold en Leggelderveld Natura 2000

Concept Plan van Aanpak

Versie 0.2

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

Status: Concept

Handtekening opdrachtgever:

Handtekening projectleider:

d.d.

Status rapport : Concept

Archief naam : Beheerplan Drents-Friese Wold en Leggelderveld Natura 2000

Verspreiding : Definitieve versie naar: LNV/DRZ/ Regio Noord, Gebiedsgroep, Projectgroep, Intern
DLG.

Versiehistorie

Versie	datum	auteur	opmerking
0.2	23-02-'10	José Lamain	

Reviewhistorie

Versie	datum	Reviewer	opmerking
0.2			

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1.1 Inleiding	2
1.2 Leeswijzer	2
2 Natura 2000 gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld (27)	3
2.1 Habitattypen uit concept aanwijzing	3
2.2 Habitatrichtlijnsoorten uit conceptaanwijzing	6
2.3 Vogelrichtlijnsoorten uit conceptaanwijzing	6
3 Probleemstelling en uitdaging	10
3.1 Aanleiding	10
3.2 Probleemstelling en uitdaging	11
3.3 Doelstelling	12
3.4 Beoogde resultaten	12
3.5 Randvoorwaarden	13
3.6 Afbakening	13
4 Tijd, geld en kwaliteit	15
4.1 Tijd	15
4.2 Geld	15
4.3 Kwaliteit	15
5 Organisatie	16
5.1 Projectorganisatie	16
5.3 Rollen en verantwoordelijkheden	17
5.4 Overlegstructuren	18
5.5 Rapportagelijnen	18
6 Informatiebeheersing	19
6.1 Informatiematrix	19
7 Communicatie	20
7.1 Communicatiedoelstellingen	20
7.2 Doelgroepen	20
7.3 Strategie	20
7.4 Boodschap	21
7.5 Situatieschets	22
7.6 Communicatiemiddelen	22
8 Risicoanalyse	24
Bijlage I: Inhoudsopgave beheerplan	26
Bijlage II: Stappen voor realisatie beheerplan	32
Bijlage III: Kaart Natura 2000 Gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld	33
Bijlage IV: Globale planning	34

Inleiding

1.1 Inleiding

Voor alle Natura 2000 gebieden moet op grond van de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 een beheerplan worden vastgesteld. Het Natura 2000 netwerk bevat de belangrijkste natuurgebieden in Europa. 162 gebieden liggen in Nederland, waarvan 14 deels of geheel in de Provincie Drenthe en Provincie Friesland. Voor alle Natura 2000-gebieden dient een beheerplan opgesteld te worden. Dit zijn gebieden die geschikt zijn om een duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Het Drents-Friese Wold en Leggelderveld is een Natura 2000-gebied waarin kwetsbare habitattypen zijn aangewezen om zodoende de natuurwaarden in het gebied te beschermen als onderdeel van het Natura 2000-netwerk.

De Dienst Landelijk Gebied (DLG) heeft van Programma Directie Natura 2000 van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV) opdracht gekregen om een concept-beheerplan Natura 2000 voor het Drents-Friese Wold en Leggelderveld in samenwerking met Staatsbosbeheer op te stellen. Hierbij worden ook de particuliere eigenaren, Natuur Monumenten, It Fryske Gea en Drents Landschap betrokken. Tevens wordt nauw samengewerkt en afgestemd met de Provincie Drenthe en Friesland. Maatregelen uit de GGOR¹-studie worden zoveel mogelijk in overleg met het Waterschap Reest en Wieden overgenomen. Met de trekkers van het gebiedsproces Kaderrichtlijn Water wordt afstemming gezocht. Afstemming zal ook plaatsvinden met de gemeente Ooststellingwerf, gemeente Westerveld en gemeente Midden Drenthe.

Het beheerplan zal als wettelijk kader dienen voor de natuurdoelen van het op te stellen beheer en inrichtingsplan Nationaal Park.

1.2 Leeswijzer

Het voorliggende Plan van Aanpak beschrijft het proces welke in 2010 en 2011 doorlopen gaat worden om tot oplevering van het projectresultaat, een concept Beheerplan Drents-Friese Wold en Leggelderveld, te komen. Achtereenvolgens wordt het doel en de ambitie van het beheerplan beschreven. Vervolgens wordt het resultaat beschreven en onder welke voorwaarden, kosten en organisatievorm dit gaat plaatsvinden en met welke risico's er rekening moet worden gehouden.

Het Plan van Aanpak dient ook als basis om de voortgang te bewaken en mogelijk bij te sturen in het proces van het opleveren van het projectresultaat.

¹ GGOR: Gewenst grondwater- en oppervlaktewaterregime

2 Natura 2000 gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld (27)

Uitgangspunt voor het Drents- Friese Wold en Leggelderveld is het ontwerp-aanwijzing besluit. In bijlage III is de gebiedskaart met daarin de begrenzing van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld opgenomen. In deze kaart is ook de begrenzing van het nationaal Park aangegeven. Bij de begrenzing zijn de beoogde grenswijzigingen nog niet meegenomen. Een en ander is nog in voorbereiding door het ministerie van LNV.

2.1 Habitattypen uit concept aanwijzing

<i>Code</i>	<i>Habitatype</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	>	>
H2320	Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	-	=	>
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>
H3110	Zeer zwak gebufferde vennen	--	=	>
H3130	Zwak gebufferde vennen	-	=	>
H3160	Zure vennen	-	=	>
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten	-		
H4010A	Vochtige heide	-	>	=
H5130	Jeneverbesstruwelen	-		
H6230	Heischrale graslanden	--	>	>
H7110B	Actieve hoogvenen	--	>	>
H7150	Pioniersvegetaties met snavelbiezen	-	>	>
H9190	Oude eikenbossen	-	>	>

H2310 Stuifzandheiden met struikhei

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype stuifzandheiden met struikhei is in delen van het gebied in goede structuur aanwezig. In de overige delen is het aandeel van grassen te hoog en ontbreken karakteristieke soorten, zoals korstmossen. Het gebied levert onder meer voor A277 tapuit de grootste bijdrage in ons land, buiten de duinen. Voor kleinere heideterreinen (min of meer tot 50 ha) geldt dat deze dienen te worden verbonden met andere heidegebieden of andere relatief open natuurterreinen, om de duurzaamheid van populaties en uitwisseling van soorten te verbeteren.

H2320 Binnenlandse kraaiheidebegroeiing

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype binnenlandse kraaiheidebegroeiingen komt onder meer voor in open delen van de grove-dennenbossen van Berkenheugel. Het gebied is verreweg het belangrijkste gebied voor dit habitatype. Omdat de landelijke staat van instandhouding matig ongunstig is als gevolg van vermindering van de kwaliteit door veroudering van de vegetatie (afname korstmosrijke stadia), wordt verbetering van de kwaliteit nagestreefd. Overgangen naar bos dienen behouden te blijven voor de

fauna.

H2330 Zandverstuivingen

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het Aekingerzand betreft het belangrijkste stuifzandgebied van Noord-Nederland. In het recente verleden zijn hier grote delen van het bos gekapt om de oppervlakte van het habitatype zandverstuivingen te vergroten en de kwaliteit te verbeteren. De kwaliteit van het type is echter nog matig, want soortenrijke begroeiingen ontbreken nog. Voldoende winddynamiek is een belangrijk randvoorwaarde voor de realisering van gevarieerde zandverstuivingen met overgangen naar droge heiden en bossen. Samen met de Veluwe en de Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen is het gebied van groot belang voor het realiseren van het landelijk doel.

H3110 Zeer zwak gebufferde vennen

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype zeer zwak gebufferde vennen kwam in goede vorm voor in de Ganzenpoel. Het ven is nu verzuurd, maar herstel is mogelijk en ook heel belangrijk voor behoud van de landelijke spreiding van het type.

H3130 Zwak gebufferde vennen

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype zwak gebufferde vennen komt o.a. voor in Schaopedobbe en Koelingsveld. In het Aekingerbroek is het type hersteld. Verdere kwaliteitsverbetering is nodig voor een goede landelijke spreiding.

H3160 Zure vennen

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype zure vennen komt op diverse plekken in het gebied voor, waarbij op veel plaatsen nog kwaliteitsverbetering mogelijk is. Het habitatype komt in het gebied voor in een vorm met drijvende egelskop.

H3260A Beken en rivieren met waterplanten

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (subtype A).

Toelichting: Het habitatype beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (subtype A) komt voor in sloten rondom de Vledder Aa, zodat ontwikkeling in de middenloop hier als mogelijkheid wordt geacht. Een goed voorbeeld van het habitatype komt in de omgeving voor (Kwasloot). Herstel van het habitatype wordt nagestreefd wegens de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding.

H4010A Vochtige heiden

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A).

Toelichting: Het habitatype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) komt met een aanzienlijke oppervlakte voor waarvan een aanzienlijk deel goed is ontwikkeld, vaak met de kenmerkende veenmossoorten, bijvoorbeeld in Wapserveld, Doldersummerveld, Leggelderveld. Uitbreiding van het habitatype is mogelijk in het Doldersummerveld, het Wapserveld en op de Oude Willem. Het laatste

gebied was voorheen een hoogveen gebied (slenken), ontwikkeling van vochtige heiden met slenk systemen is hier mogelijk bij herstel van het oorspronkelijke reliëf en de hydrologie.

H5130 Jeneverbesstruweel

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype jeneverbesstruwelen komt meestal verspreid voor als kleine struwelen. Door verjonging van jeneverbes kan verbetering van kwaliteit gerealiseerd worden. Door veroudering van de struwelen is de landelijke staat van instandhouding matig ongunstig.

H6230 Heischrale graslanden

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype heischrale graslanden komt voor in meerdere deelgebieden, maar is slechts in sommige gebieden goed ontwikkeld. (o.a. Aeckingerbroek, Leggelderveld). Uitbreiding en verbetering van het type is gewenst om heischrale graslanden duurzaam in het gebied te behouden en is tevens gewenst gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding. De aanwezigheid van leemlagen in vochtige heide biedt goede perspectieven voor uitbreiding.

H7110B Actieve hoogvenen

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B).

Toelichting: Actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B) komen voor in de boswachterij Smilde, Boschoord en in de natte heide van het Wapserveld, Doldersummerveld en Leggelderveld. Sommige van deze veentjes behoren tot de best ontwikkelde voorbeelden van het habitatype actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B). Het type kan eenvoudig verder ontwikkeld worden door de kwaliteit te verbeteren van andere vennen o.a. door verdroging op te lossen. Verbetering van de kwaliteit wordt nagestreefd wegens de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding.

H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: In een slenk van het Doldersummerveld komt het habitatype pioniervegetaties met snavelbiezen in een natuurlijke vorm voor. Verder komt het habitatype voor op plagplekken, en zal daar voor een groot deel weer omvormen tot het habitatype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A). Voor behoud van de soortensamenstelling is het van belang her en der in het terrein pionierplekken te behouden. Ten behoeve van uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit wordt herstel van de natuurlijke vorm in slenken nagestreefd.

H9190 Oude eikenbossen

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype oude eikenbossen is in goede kwaliteit maar over een geringe oppervlakte aanwezig. Uitbreiding en verbetering zijn op langere termijn mogelijk. De ontwikkeling van het bos verloopt evenwel traag.

2.2 Habitatrictlijnsoorten uit conceptaanwijzing

Code	soort	Staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H1166	Kamsalamander	-	>	>
H1831	Drijvende waterweegbree	-	=	=

Habitatrictlijnsoorten

H1166 Kamsalamander

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting: Het gebied en de omgeving leveren één van de grootste bijdragen voor de kamsalamander. De soort komt binnen het gebied voor op Berkenheuvel, Dieverzand, Doldersummerveld en Boschoord. Het betreft één van de belangrijkste meta-populaties in ons land. Met de herinrichting van de Vledder Aa en voormalige landbouwgronden bij Diever wordt de leefomgeving van de kamsalamander sterk verbeterd. De duurzaamheid van de populaties kan vergroot worden door geïsoleerd liggende subpopulaties weer met elkaar in verbinding te brengen.

H1831 Drijvende waterweegbree

Doel: Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.

Toelichting: De drijvende waterweegbree is in ieder geval bekend van de herstelde Vledder Aa. Voor de landelijke verspreiding van de soort is behoud van deze populatie van groot belang

2.3 Vogelrichtlijnsoorten uit conceptaanwijzing

Code	soort	Staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
A004	Dodaar	+	=	=
A072	Wespendief	+	=	=
A233	Draaihals	--	>	>
A236	Zwarte specht	+	=	=
A246	Boomleeuwerik	+	=	=
A275	Paapje	--	=	=
A276	Roodborsttapuit	+	=	=
A277	Tapuit	--	>	>
A278	Grauwe klauwier	--	=	=

Vogelrichtlijnsoorten

A004 Dodaars

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting: Van oudsher is de dodaars een broedvogel van (heide)vennen en andere kleinschalige wateren met een weelderige oevervegetatie. Na strenge winters vallen de aantallen terug om na enkele jaren weer te herstellen. In de periode 1970-99 fluctueerde het aantal rond de 15 paren. Maximaal werden 27 paren geteld in

1995 en minimaal slecht 2 in 1997 na 2 strenge winters. In recente jaren liggen de aantallen beduidend hoger met een maximum van 51 paren in 2002. Gezien de landelijke gunstige staat van instandhouding is behoud op een niveau van een sleutelpopulatie van 40 paren voldoende.

A072 Wespendif

- Doel:** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 8 paren.
- Toelichting:** Vermoedelijk is de wespendif pas vanaf begin 70-er jaren een regelmatige broedvogel, samenhangend met door een toenemende ouderdom geschikt worden van de in het begin van de eeuw aangeplante bossen. Jaarlijks komen circa 8 paren (minimaal 7 en maximaal 11) tot broeden en de stand lijkt stabiel. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Fries-Drentse grensstreek ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A233 Draaihals

- Doel:** Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.
- Toelichting:** Dit gebied bevat één van de weinig regelmatig bezette broedplaatsen van de draaihals in Nederland. In de periode na 1980 werden maximaal 7 paren vastgesteld (1997). In de meeste jaren ging het echter om 1-3 paren. Open denbos in de overgang naar droge heide met staande dode berken vormen de basis voor het leefgebied. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Drenthe ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A236 Zwarte specht

- Doel:** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren.
- Toelichting:** Begin 20ste eeuw heeft de zwarte specht zich als broedvogel gevestigd. Na een geleidelijke toename tot eind 80-er jaren (maximaal 59 paren in 1989) vond een afname in de omvang van de populatie plaats tot een niveau van circa 30 paren. In Drenthe is het Drents-Friese Wold het belangrijkste broedgebied voor de zwarte specht, al komt zij tegenwoordig in alle grotere Drentse bossen voor. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Drenthe ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A246 Boomleeuwerik

- Doel:** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.
- Toelichting:** Van oudsher is de boomleeuwerik broedvogel op de Drentse heidevelden. Door bebossing vanaf het begin van de vorige eeuw is het bestand aanvankelijk vermoedelijk sterk teruggelopen tot een dieptepunt in de 60-er jaren (ten minste 5 paren). Met de nodige horten en stoten is het aantal broedparen daarna weer sterk opgelopen met een aantal van 115 paren in 2002. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A275 Paapje

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting: Dit gebied bevat één van de weinige Nederlandse broedgebieden van het paapje waar de aantallen niet sterk teruglopen. In de periode 1980-98 werd een geleidelijke toename vastgesteld van circa 5 naar maximaal 28 paren (1996) en in de periode 1999-2003 broedden jaarlijks 10-21 paren. Hoewel de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig is, wordt geen verdere uitbreiding van de populatie nagestreefd gezien de recente toename in het gebied. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Fries-Drentse grensstreek ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A276 Roodborsttapuit

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.

Toelichting: Van oudsher is de roodborsttapuit broedvogel in het agrarisch gebied en op de heidevelden. Het aantal paren is sedert de 60-er jaren sterk toegenomen. In de periode 1999-2003 bedroeg de populatie gemiddeld 120 paren. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A277 Tapuit

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting: Van oudsher is de tapuit een broedvogel van de drogere en zandige heidevelden en extensief agrarisch gebied. Uit het agrarisch gebied is de soort volledig verdwenen waardoor de tapuit nu alleen nog voorkomt op de heide. Door bebossing van de heidevelden en stuifzanden nam het aantal paren begin vorige eeuw vermoedelijk af. Door het verwijderen van bos op voormalige heide en stuifzand in de periode na 1980 nam de populatieomvang weer geleidelijk toe van circa 10 paren tot maximaal 86 paren in 1994. Vervolgens trad weer een sterke afname op tot het huidige niveau van circa 30 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Buiten de duinen levert het Drents-Friese Wold en Leggelderveld als broedgebied momenteel verreweg de grootste bijdrage in Nederland en het is dan ook van zeer groot belang voor het behoud van een sleutelpopulatie in Friesland-Drenthe. Het gebied levert zelf onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in deze regio ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A338 Grauwe klauwier

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting: Het gebied levert als broedplaats één van de grootste bijdragen in Nederland en de enige van enige omvang met een gunstige populatieontwikkeling in de laatste 15 jaar. Ongetwijfeld waren de aantallen in het eerste deel van de vorige eeuw aanzienlijk hoger dan tegenwoordig. Na een dieptepunt in de 70-er en 80-er jaren, toen de soort vermoedelijk niet jaarlijks broedde, namen de aantallen geleidelijk toe tot een niveau van 5-7 paren en recent tot 14 paren in 2003. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op dit recente, hoge niveau gewenst. Het gebied levert onvoldoende

draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Drenthe ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

3 Probleemstelling en uitdaging

3.1 Aanleiding

De Europese Unie heeft zich ten doel gesteld uiterlijk in 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen. Onder meer door het realiseren van een netwerk van belangrijke natuurgebieden, Het Natura 2000-netwerk, wil Europa dit bereiken. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn belangrijke instrumenten om deze doelstelling te realiseren. In deze richtlijn is bepaald dat de lidstaten speciale Natura 2000-gebieden voor kwetsbare soorten en habitattypen: De Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die geschikt zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Nederland draagt met 162 gebieden bij aan het realiseren van het Natura 2000-netwerk.

Voor alle Natura 2000-gebieden moet op grond van de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 een beheerplan worden vastgesteld². Dit moet plaatsvinden binnen drie jaar na aanwijzing van het gebied als Natura 2000-gebied.

Bij de opstelling van het beheerplan worden alle partijen betrokken die een natuur- of ander belang vertegenwoordigen in het gebied. In de beheerplannen wordt aangegeven welke beleids- en beheersmaatregelen nodig zijn om instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en soorten in het betreffende gebied, zoals opgenomen in de ontwerp aanwijzingsbesluiten, te realiseren. Daarnaast wordt uitgewerkt hoe één en ander zich verhoudt tot de activiteiten die nu al plaatsvinden (bestaand gebruik). Het beheerplan biedt tevens handvaten om te kunnen beoordelen in hoeverre deze activiteiten opgenomen kunnen worden in het beheerplan en daarmee vrijgesteld kunnen worden van vergunningsplicht³. Dit betekent dat activiteiten die in een goedgekeurd beheerplan opgenomen zijn, niet vergunningplichtig zijn waardoor een vergunningentrajec vermeden kan worden. Alle activiteiten waarvan op voorhand niet kan worden bepaald of deze een (significant) negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen, worden buiten het beheerplan gehouden en zijn vergunningplichtig.

Met het beheerplan wordt duidelijkheid geboden aan beheerder, gebruikers en belanghebbenden ten aanzien van de vraag welke activiteiten in en rondom het Natura 2000-gebied in geen geval zijn toegestaan zonder dat deze eerst getoetst zijn aan artikel 19j van de Natuurbeschermingswet (Habitattoets). Maar ook welke activiteiten op wettelijke gronden geen vergunning behoeven, omdat ze de instandhoudingsdoelstellingen in het gebied niet in gevaar brengen.

Tot slot wordt er in het beheerplan een globale raming van de kosten voor het uitvoeren van de maatregelen gemaakt en aangegeven op welke wijze deze gedekt zijn. Tevens wordt de te monitoren aspecten beschreven. Het beheerplan heeft een looptijd van 6 jaar.

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV) neemt het voortouw voor het opstellen van beheerplannen van Natura 2000-gebieden waarvan Staatsbosbeheer het grootste deel in eigendom dan wel beheer heeft. Programma Directie Natura 2000 van het Ministerie van LNV heeft Dienst Landelijke Gebied opdracht gegeven om voor deze gebieden de plannen in samenwerking met staatsbosbeheer op te stellen.

² Art. 19a en 19b van de Natuurbeschermingswet 1998

³ Afwegingskader voor de vergunningverlening in het kader van de (gewijzigde) Natuurbeschermingswet 1998.

3.2 Probleemstelling en uitdaging

Binnen de probleemstelling staan de natuurlijke hydrologie, het behoud van geschikte basenrijkdom en het behoud van de natuurlijke trofiegraad centraal. Alleen wanneer op deze punten herstelmaatregelen genomen worden, kunnen in potentie aanwezige kwaliteitsverbeteringen en uitbreiding van de aangewezen habitattypen worden gerealiseerd.

Het habitatype *Zeer zwak gebufferde vennen* komt in matig ontwikkelde vorm voor in de Ganzenpoel (rompgemeenschap van Oeverkruid). Halverwege de jaren '90 kwam na opschoonwerkzaamheden tijdelijk waterlobelia voor. Verbetering van de kwaliteit van dit habitatype is bij herstel van de hydrologie goed mogelijk.

Het habitatype *Zwak gebufferde vennen* komt over kleine oppervlakten goed ontwikkeld voor en er zijn goede potenties voor verdere uitbreiding en verbetering van kwaliteit. Op locaties met toestroming van zwakgebufferd grondwater is verder herstel van het habitatype mogelijk.

Het habitatype *Zure vennen* komt verspreid voor in het gebied, over aanzienlijke oppervlakten in goed ontwikkelde en deels matig ontwikkelde vorm. Op gedegradeerde standplaatsen is verbetering van de kwaliteit bij herstel van de hydrologie goed mogelijk. Bij herstel van de waterhuishouding biedt dit Natura 2000-gebied grote mogelijkheden voor uitbreiding van dit habitatype *Zure vennen*.

Het habitatype *Beken en rivieren met waterplanten* komt met een gering oppervlakte matig ontwikkeld voor. Er zijn goede potenties voor uitbreiding en verbetering van de kwaliteit. Uitbreiding en ontwikkeling van een goede kwaliteit van het habitatype zijn mogelijk in de Vledder Aa benedenstreams van de samenvoeging met de Tilgrup, indien de waterkwaliteit van de bovenloop van de Vledder Aa en vooral de Tilgrup wordt verbeterd.

De aanwezigheid van het habitatype *Vochtige heiden*, betreft vochtige heidegemeenschappen op voedselarme zand- en veenbodems en wordt gekenmerkt door dominantie van Gewone dophei, het gaat hierbij om *subtype A: vochtige heiden (hogere zandgronden)*. Verbetering van de kwaliteit en uitbreiding is onder meer mogelijk in het Doldersummerveld en alleen uitbreiding in de Oude Willem. Dit laatste gebied was voorheen een zeer nat gebied met hoogveen en natte heide. Ontwikkeling van natte heide met hoogveenslenksystemen is hier goed mogelijk bij herstel van het oorspronkelijke reliëf en de hydrologie.

Het habitatype *Heischrale graslanden* is op kleine oppervlakten met een goede kwaliteit aanwezig bijvoorbeeld in het Leggelderveld, Schaopedobbe, Doldersummerveld. De aanwezigheid van leemlagen maakt dat er goede perspectieven zijn voor uitbreiding in Vochtige heide.

Het habitatype *Actief hoogveen* komt goed ontwikkeld voor op kleine oppervlakten. Hoogveenvennen komen voor in de boswachterijen Smilde en Boschoord, maar ook lokaal in de natte heide van het Wapserveld, Doldersummerveld en Leggelderveld. Een aantal hoogveenvennen zijn echter gedegrademd en hebben vooral een vegetatie die bestaat uit de Rompgemeenschap van Pijpestrootje en Veenmos en de Rompgemeenschap van Pijpestrootje. Bij structureel herstel van de waterhuishouding biedt het Natura 2000-gebied goede mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit op gedegrademde locaties.

Het habitatype *Pioniersvegetaties met snavelbiezen* komt voor over beduidende oppervlakten met een goede kwaliteit. In het Doldersummerveld komt het type door langdurige waterstagnatie in natuurlijke vorm voor. Op de andere locaties (Leggelderveld, Wapserveld, Doldersummerveld) is het gebonden aan plaggen en intensieve betreding van natte heide. Typische soorten zijn kleine zonnedaauw, ronde zonnedaauw, witte snavelbies, bruine snavelbies en moeraswolfsklauw.

Bij verder hydrologisch herstel van slenken is sterke uitbreiding en kwaliteitsverbetering van de natuurlijke vorm goed mogelijk.

Uitdaging

De aanwezige potenties zijn ingeschat op grond van de aanname dat knelpunten die technisch oplosbaar zijn ook daadwerkelijk worden opgelost (ongeacht de financiële en maatschappelijke haalbaarheid). De uitdaging zit dan ook in het oplossen van financiële en maatschappelijke knelpunten.

De belangrijkste knelpunten op macroniveau zijn de stikstofproblematiek, waterwinning en ontwatering door de landbouw, bebouwing en infrastructuur.

3.3 Doelstelling

Het doel is een verrassingsvrij, haalbaar en betaalbaar beheerplan te schrijven dat voldoet aan de wettelijke vereisten (Europees, Rijks- en provinciaal beleid voor Natura 2000), uitgaande van het aanwijzingsbesluit en de daarin bepaalde instandhoudingsdoelstellingen. Het plan dient binnen drie jaar na aanwijzing te zijn goedgekeurd.

Aan de beheerplannen is een belangrijke functie toegekend ten aanzien van vergunningverlening in het kader van de (gewijzigde) Natuurbeschermingswet 1998. In een beheerplan dient te worden opgenomen welke maatregelen binnen en in de omgeving van een Natura 2000-gebied vergunningvrij zijn. Niet-genoemde activiteiten dienen aan de instandhoudingsdoelstellingen te worden getoetst in het kader van de (gewijzigde) Natuurbeschermingswet 1998.

Er dient goed gecommuniceerd te worden met de grondeigenaren, terreinbeheerders, waterschappen, gemeentes, de provincies en andere belanghebbenden, zodat er maximaal draagvlak voor het plan en de uitvoering ervan ontstaat. Het beheerplan dient 'verrassingsvrij' de vaststellingsprocedure in te gaan.

Het beheerplan wordt zo veel mogelijk opgesteld conform de 'Handreiking Beheerplannen' en de provinciale plannen van aanpak.

Bij de oplevering van het plan dient er in de planning rekening mee gehouden te worden dat het bevoegd gezag het beheerplan op inhoudelijk en bestuurlijk verantwoorde wijze tijdig kan vaststellen.

3.4 Beoogde resultaten

Aan het eind van het project wordt een concept beheerplan Natura 2000 Drents-Friese Wold en Leggelderveld opgeleverd met hierin het volgende opgenomen:

- Een beschrijving van welk bestaand gebruik vergunningplichtig is en welke niet;
- Een uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen en hoe deze gehaald gaan worden;
- Een vertaling en onderbouwing hoe wordt omgegaan met activiteiten die onvereenigbaar zijn met de instandhoudingsdoelstellingen (knelpunten);
- Een vertaling en onderbouwing hoe wordt omgegaan met activiteiten die belemmerend werken op de instandhoudingsdoelstellingen ('richting geven aan');
- Een beschrijving van hoe de ontwikkelingsruimte in het gebied wordt voorgesteld;
- Een beschrijving hoe het toetsingskader voor vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet geregeld wordt in relatie tot het Natura 2000-Drents-Friese Wold en Leggelderveld. Welke activiteiten zijn vergunningsvrij en welke vergunningplichtig.

3.5 Randvoorwaarden

Om de doelstelling te kunnen realiseren moet een aantal randvoorwaarden zijn ingevuld:

- In deze projectopdracht wordt uitgegaan van de afspraken die staan in de landelijke offerte aan LNV. Wanneer deze offerte wordt aangepast naar aanleiding van andere afspraken tussen LNV, provincies en andere departementen, wordt deze projectopdracht aangepast;
- Dienst landelijk Gebied zal het concept beheerplan Drents-Friese Wold en Leggelderveld opleveren nadat de aanwijzingsbesluiten voor het Drents-Friese Wold en Leggelderveld definitief zijn gemaakt;
- Dienst landelijk Gebied zal het concept beheerplan Drents-Friese Wold en Leggelderveld opleveren zodra het Toetsingskader Ammoniak is vastgesteld, zoals verwoordt in de regeling programmatische aanpak Stikstof (PAS);
- Door LNV worden voldoende uren en budget beschikbaar gesteld aan DLG;
- Staatsbosbeheer brengt de ecologische en beheerkennis in. Deze inbreng is nader te specificeren tot de onderstaande punten en zal worden kortgesloten met particuliere eigenaren, Natuur monumenten, It Fryske Gea en Drents Landschap.
 - Ecologische gebiedsbeschrijving (instandhoudingsdoelstellingen/ ecologie/ hydrologie/ eigendom/habitattypen/soorten,/(a)biotiek/historisch perspectief.);
 - Beschrijving bestaand gebruik en beleid;
 - Analyse van knelpunten, potenties en oplossingsrichtingen t.a.v. huidig gebruik en instandhoudingsdoelstellingen in samenwerking met DLG;
 - Visieontwikkeling: hoe doelstellingen te realiseren? Dit aspect dient in samenwerking met de beheerders te worden opgepakt;
 - Omschrijving van inrichting- en beheermaatregelen om instandhoudingsdoelstellingen te halen;
 - Uitwerking maatregelen naar kosten (globaal) en voorstel tot dekking;
 - Het plan dient haalbaar en betaalbaar te zijn;
 - Monitoringsplan.
- De door LNV opgestelde 'Handreiking beheerplannen' met daarin de inhoudelijke en procedurele voorwaarden zal dienen als leidraad voor het beheerplan.

3.6 Afbakening

- DLG draagt zorg voor de algehele coördinatie, redactie en overleg met bevoegd gezag en neemt initiatief tot overleg met gebiedsgroep en overige belanghebbenden als eigenaren, beheerder, gebruikers, besturen van waterschap, gemeente en provincie. Dit in goede afstemming met de projectgroep en het secretariaat van het nationaal Park;
- Dienst landelijk Gebied neemt zelf geen politieke beslissingen. In 'conflictsituaties' wordt contact opgenomen met Directie Regionale Zaken-Regio Noord (DRZ). DRZ zal in deze gevallen beslissen welke koers gevaren wordt. Dienst Landelijk Gebied moet in deze gezien worden als 'onafhankelijk bureau';
- In grote lijnen zal duidelijkheid verschaft worden over uitvoering- en beheerkosten en over eventuele subsidiemogelijkheden. Er wordt echter geen sluitend financieel plan in het beheerplan beschreven;
- Dienst Landelijk Gebied dient geconstateerde omissies in de beschikbare informatie te signaleren. Zo is er in 2009 aanvullend onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek omvatte vegetatiekartering van locaties waar de habitattypes nog niet volledig in beeld waren gebracht;
- Het beheerplan is alleen gericht op de doelstellingen in het aanwijzingsbesluit. Mochten deze doelstellingen niet samengaan met overige aanwezige natuurwaarde, dan worden deze uitgewerkt en voorgelegd worden aan de gebiedsgroep waarbij ook de doelen (niet natuur) van het Nationaal Park aan de orde komen ;
- De lijst van het aanwezig bestaand gebruik blijft tot afronding van het concept-beheerplan

een concept, zodat deze lijst op elk moment in het proces nog kan worden aangepast. Het uitgangspunt is echter wel dat het ijkmoment bepalend is of het gebruik als bestaand gebruik kan worden beschouwd. Als ijkmoment wordt 1 september 2005 genomen.

- Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit dient samen met de provincies Drenthe en Friesland het beheerplan vast te stellen, waarbij ook de visies van de waterschappen en betrokken gemeentes gehoord dienen te worden.
- In bijlage II staan de werkzaamheden opgesomd zoals DLG deze aan het Ministerie van LNV heeft geoffreerd. Zaken die DLG in het kader van deze (huidige) opdracht niet uitvoert of de verantwoording ervan overneemt zijn:
 - Het proces van het beantwoorden van zienswijzen/inspraakreclaties; Dit ligt bij het Ministerie van LNV. Wanneer voor het opstellen van het concept-beheerplan een antwoord op een zienswijze noodzakelijk is, wordt dit door DLG teruggelegd bij de opdrachtgever. De opdrachtgever (LNV-DRZ) beslist of het tijdpad van het project aangepast wordt;
 - De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen hangt sterk af van de milieucondities. DLG en andere partijen die betrokken zijn bij het opstellen van het beheerplan gaan geen zaken behandelen die buiten hun macht liggen, zoals het terugdringen van de luchtvervuiling of wijziging van het mestbeleid of de uitwerking van de stikstofproblematiek zoals in de eerder genoemde PAS regeling en de crisis herstelwet. Deze zaken moeten op landelijk niveau worden opgelost, aangezien ze voorbij gaan aan de reikwijdte van het beheerplan Drents-Friese Wold en Leggelderveld. Voor de uitwerking van de stikstofproblematiek zullen de provinciale themagroepen Ammoniak in de provincie Drenthe en Friesland een toetsende rol vervullen;
 - De inspraakprocedure van het beheerplan. DLG levert 'enkel' het beheerplan waarmee de inspraakprocedure kan worden gestart.

4 Tijd, geld en kwaliteit

4.1 Tijd

Het concept-beheerplan dient in zomer 2011 te worden aangeboden aan het bevoegd gezag. Zie bijlage IV voor de globale planning.

4.2 Geld

Uren

De inzet van de DLG medewerkers wordt geregeld in de landelijke offerte Natura 2000. De kosten voor de inzet van DLG personeel is daarmee gedekt. Er worden via dit contract geen kosten geraamd voor de inzet van medewerkers van overige partijen en belangenorganisaties. Staatsbosbeheer Regio Noord heeft naast de reguliere inzet extra capaciteit vrijgemaakt voor het opstellen van onder meer het Beheerplan Drents-Friese Wold en Leggelderveld.

Overige kosten (in euro's)

Zaalhuur etc.	500
Drukkosten (plan en kaarten)	2.000
Voorlichting	2.000
Inhuur (procesbegeleider/schrijver brochure)	5.000
Onvoorzien 15 %	<u>1.500</u>
TOTAAL	11.000

4.3 Kwaliteit

Het project wordt op kwaliteit gestuurd. De kwaliteit van de inhoud van het beheerplan en het nastreven van voldoende draagvlak voor het beheerplan wordt gewaarborgd door de gekozen organisatiestructuur, waarin de aanpak van het planproces duidelijk en transparant gecommuniceerd wordt. In deze organisatiestructuur worden eigenaren, beheerders, belangengroepen, ed. in staat gesteld deel te nemen in het planproces, deels zal dit gebeuren als deelnemer in de gebiedsgroep en projectgroep. Wanneer de kwaliteit onvoldoende is, zullen leden van de gebiedsgroep vanuit hun belangengroepering een negatief advies geven. Verder hebben bovenstaande groepen een belangrijke rol in het creëren van draagvlak en het terugkoppelen van tussentijdse resultaten in het gebiedsproces met hun achterban.

Het programma van eisen, zoals beschreven in de 'Handreiking Beheerplannen' (zie bijlage I), zal als basis dienen voor de op te stellen beheerplannen. Het beheerplan zelf is formeel gezien vormvrij, maar binnen deze opdracht zal wel gestreefd worden naar uniformiteit.

Het tijdsaspect is ook nadrukkelijk aan de orde. De planning is gericht op oplevering van het concept-beheerplan in zomer 2011. Tussenproducten worden voorgelegd aan de gebiedsgroep en projectgroep en zullen veelal gekoppeld worden aan belangrijke publieke communicatiemomenten. Indien van de planning wordt afgeweken, zal overleg met de opdrachtgever plaatsvinden.

5 Organisatie

5.1 Projectorganisatie

Opdrachtgever is Programmadirectie Natura 2000 van het Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV). De Dienst Landelijk Gebied is opdrachtnemer van het proces dat gevraagd wordt om te komen tot de daadwerkelijke oplevering van het concept beheerplan Natura 2000 Drents-Friese Wold en Leggelderveld. Projectleider is Piet op 't Hof.

De beschrijving van de projectorganisatie en de rollen binnen de projectorganisatie zijn met name gericht op de oplevering van het beheerplan. Het beheerplan zal gezamenlijk worden opgesteld door de Dienst Landelijk gebied - regio Noord en Staatsbosbeheer en in samenwerking met terreinbeheerders en particuliere eigenaren.

De rolverdeling is als volgt: DLG is verantwoordelijk voor het gehele Natura2000-proces en de voortgang en is eindredacteur van het beheerplan. Staatsbosbeheer levert de (inhoudelijke) kennis van het terrein en schrijft de ecologische onderdelen van het plan. Conform de nieuwe Natuurbeschermingswet '98 dient het beheerplan te worden opgesteld na overleg met eigenaren, gebruikers, beheerder en andere belanghebbenden en met besturen van waterschap, gemeenten en provincies. Voor het Drents-Friese Wold en Leggelderveld is gekozen voor een gebiedsgroep en een projectgroep.

Gebiedsgroep

De gebiedsgroep bestaat uit alle leden van het Overlegorgaan van het Nationaal Park Drents-Friese Wold, plus een vertegenwoordiger van It Fryske Gea, bestuur LTO-Noord, Vitens en twee vertegenwoordigers uit de streek. Voorzitter van de gebiedsgroep is mevrouw Witteveen, secretaris is de projectleider van DLG.

De gebiedsgroep heeft de volgende taken:

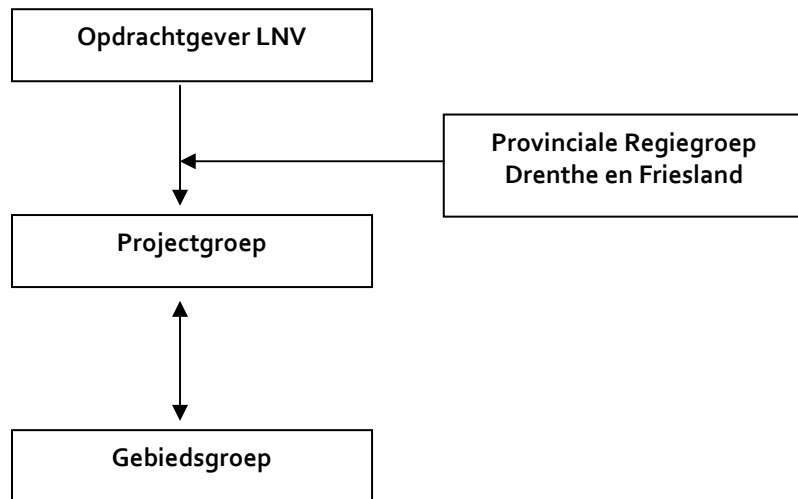
- De gebiedsgroep functioneert als klankbordgroep;
- De gebiedsgroep geeft feedback over het proces rond de totstandkoming van het beheerplan;
- Ventileert meningen m.b.t. de inhoud van het plan;
- Eindoordeel over het conceptplan wordt in de vorm van een oplegnotitie mee aangeboden aan bevoegde gezagen, LNV en de Provincies.

Projectgroep

De projectgroep bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van partijen in de gebiedsgroep en secretaris van het Overleg Orgaan Nationaal Park, Mevrouw Scholten. Voorzitter van de projectgroep is de projectleider van DLG. Het secretariaat wordt verzorgd door DLG. Als onderwerpen de betrekking hebben tot communicatie en voorlichting op de agenda staan of aan de orde komen, zal ook de medewerker voorlichting en educatie Nationaal Park voor de vergadering worden uitgenodigd.

De projectgroep begeleidt het schrijven van het beheerplan en de communicatie.

Schematisch ziet de projectorganisatie er als volgt uit:

Publieksvoorlichting

De communicatie met de omgeving zal onder andere in de vorm van een aantal publieke bijeenkomsten plaatsvinden.

5.3 Rollen en verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheden Dienst Landelijk Gebied

Teamhoofd

Het teamhoofd DLG inrichtingsteam Friesland zet de opdracht uit bij de projectleider. De projectleider koppelt terug aan Directeur regio Noord, C. Langebeke.

Projectleider

De projectleider is verantwoordelijk voor het proces. Dit betekent: planning, voortgangbewaking, verantwoording aan het teamhoofd, overleg met bevoegd gezag (DRZ en provincie) en de aansturing van het projectteam en de gebiedsgroep en inhoudelijke kwaliteit van het beheerplan voor het Drents-Friese Wold en Leggelderveld. De dagelijkse gang van zaken zal via C. Schipper gaan verlopen en treedt op als vervangend projectleider

Er wordt contact gelegd met onder meer Staatsbosbeheer, provincie, gemeente, waterschap, LTO en alle ander gebruikers en belangengroepen. De projectleider zal er zorg voor dragen dat het concept beheerplan verrassingsvrij wordt opgeleverd.

De projectleider wordt in het gehele proces ondersteund door technisch/specialistisch medewerkers in de volgende gebieden; ecologie (J. Lamain, R van der Schuur) hydro-ecologie, GIS (L. de Jong), communicatie, secretariaat, financiën, ed.

Verantwoordelijkheden Staatsbosbeheer

De Natura 2000 coördinator van Staatsbosbeheer (B. Roelevink) is formeel verantwoordelijk voor de bijdrage van Staatsbosbeheer aan het beheerplan en zet de opdracht intern uit. De 'dagelijkse' contacten zullen echter verlopen via inhoudelijk J. Lamain en ecooloog SBB, E. Adema.

5.4 Overlegstructuren

Vaste overlegverbanden binnen het project zijn:

Overleg intern DLG

Doel:	Bewaking voortgang
Frequentie en duur:	2 wekelijks, 1 uur
Deelnemers:	Projectleider – medewerker(s) DLG
Verslaglegging:	Actiepuntenlijst/ DLG

Overleg schrijfteam

Doel:	Afstemming binnen het Schrijfteam
Frequentie en duur:	Doorlopend
Deelnemers:	Medewerkers DLG /SBB
Verslaglegging:	Mondeling en indien noodzakelijk actiepuntenlijst

Overleg projectgroep

Doel:	Begeleiding schrijfteam en communicatie
Frequentie en duur:	Minstens 6 keer
Deelnemers:	Projectgroep, schrijfteam, communicatiemedewerker
Verslaglegging:	Besprekingsverslag/Actiepuntenlijst

Overleg gebiedsgroep

Doel:	Klankbordfunctie
Frequentie en duur:	6x in totaal
Deelnemers:	Projectleider/medewerker DLG en projectgroepleden
Verslaglegging:	Kort besprekingsverslag

Naast de vaste overlegverbanden zijn er incidentele overlegverbanden. Deze worden gehouden als de voortgang van het project hiervoor aanleiding geeft. Het voorstel voor het houden van een incidenteel overleg kan door alle partijen in het project worden gedaan. Mogelijke incidentele overlegverbanden zijn:

- overleg particulieren;
- werkgroepen t.b.v. bepaalde thema's, zoals Ammoniak/Stikstof, waterwinning.
- Betrokken gemeentes.

5.5 Rapportagelijnen

Rapportage over de voortgang en de resultaten van het project vindt plaats via de reguliere regionale rapportage lijn en wordt opgesteld door de projectleider, hij zal ook de inbreng (voortgang en resultaten) voor het Drents-Friese Wold en Leggelderveld aanleveren.

Overige verslaglegging vindt schriftelijk plaats met een actiepunten- en besluitenlijst.

6 Informatiebeheersing

6.1 Informatiematrix

De projectorganisatie vormt de basis voor onderstaande informatiematrix. De matrix beschrijft de wijze waarop de verschillende organisatieonderdelen worden geïnformeerd.

Wie Welke Informatie	opdrachtge- ver	projectleider	Projectgroep	Gebiedsgroep	Publieke bijeenkomst
Projectcontract/ Plan van Aanpak	👍	✍️	👁️	👍	♣️
Bouwstenen beheerplan			✍️	👍	♣️
Concept beheerplan Drents-Friese Wold en Leggelderveld	👍		✍️	👍	♣️
Intern voortgangsrapportages DLG	👍	✍️	♣️		
Evaluatie				✍️	
Decharge		👍		👍	

- ✍️ = opstellen
- 👍 = goedkeuren
- 👁️ = beoordelen
- ♣️ = ter kennisname

7 Communicatie

Bij het opstellen van het beheerplan speelt communicatie een grote rol. Er zijn veel partijen bij betrokken. Het is een proces dat enkele jaren in beslag neemt en er zijn voor alle partijen ook grote belangen mee gemoeid. Dienst Landelijk Gebied is verantwoordelijk voor het informeren en betrekken van deze partijen en de communicatie hieromtrent op een open en transparante wijze te laten verlopen.

7.1 Communicatiedoelstellingen

Met communicatie kan het proces rondom de opstelling van de beheerplannen zo zorgvuldig mogelijk verlopen in die zin dat de relevante doelgroepen zo goed mogelijk op de hoogte zijn en betrokken worden bij het overleg.

Het algemene doel is het verrassingsvrij aanleveren van het plan van aanpak aan de minister. Belanghebbenden hoeven het niet eens te zijn met de plannen, maar ze moeten er wel kennis van kunnen nemen. Hiervoor dient draagvlak voor het project te worden gecreëerd, waardoor deze op efficiënte manier kan worden uitgevoerd. De communicatiedoelstellingen luiden:

- De doelgroepen laten weten wat het project inhoudt, waarom dit project uitgevoerd wordt en wat de resultaten (zullen) zijn;
- De doelgroepen kunnen kennis nemen van het planproces op weg naar de uiteindelijke vaststelling van het beheerplan Drents-Friese Wold en Leggelderveld. Ook andere belanghebbende partijen worden geïnformeerd over het proces, beslismomenten, organisatiestructuur, ed.;

7.2 Doelgroepen

- Bewoners van het gebied (beheerders, gebruikers, omwonenden), zoals: agrariërs, recreatieondernemers en toeristen/recreanten;
- Natuur- en milieuorganisaties;
- Waterschappen, gemeenten, provincie Drenthe, provincie Fryslân;
- Terreinbeheerders, zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Drentse Landschap, It Fryske Gea, particulieren (o.a. Maatschappij van Weldadigheid),
- Gebiedsgroep;
- Projectgroep;
- Ministerie LNV (opdrachtgever);
- Pers.
- DLG

7.3 Strategie

Het is van groot belang om een positief beeld neer te zetten over het belang van het behoud van zeldzame natuurgebieden en de voordelen die de beheerplannen bieden voor activiteiten die in de beheerplannen worden opgenomen. Hier hoeven namelijk geen vergunningen meer worden aangevraagd. Het is van belang rekening te houden met lokale zaken: gevoeligheden, taalgebruik, lokale doelgroepen, politiek, etc.

Communicatie zal worden afgestemd met de communicatie-uitingen die vanuit het Nationaal Park worden georganiseerd.

De communicatiestrategie is erop gericht om direct betrokkenen (burgers die gevolgen ervaren door de beheerplannen) als eerste te informeren en vervolgens omwonenden en daarna belangstellenden te informeren. Daarnaast kan de communicatie op drie manieren vormgegeven worden:

1. pro-actief (bijv. informatiebijeenkomst, excursie organiseren);
2. actief (bijv. richting pers);
3. passief (bijv. reageren op vragen van pers/doelgroepen) bedreven.

Publiekcommunicatie zoals voorlichtingsavonden zullen zowel in het Friese alsook in het Drentse deel van het natura-2000 gebied plaatsvinden.

Uitgangspunt is een zo groot mogelijke mate van openheid, integriteit en duidelijkheid na te streven. Afhankelijk van de doelgroep en het communicatiemiddel wordt een zakelijke dan wel persoonlijke 'tone of voice' gehanteerd.

In het belang van het proces is het van belang zoveel mogelijk met andere partijen af te stemmen en gezamenlijk op te trekken. Een bindend factor is het logo van Natura 2000.

7.4 Boodschap

De boodschap bestaat uit het belangrijkste doel van Natura 2000:

Beheerplannen Natura 2000 zijn nodig om de natuur te beschermen. Ze zijn er ook om duidelijkheid te verschaffen over wat wel en niet mogelijk is in een Natura 2000 gebied en om onnodige vergunningsaanvragen te voorkomen.

In de communicatie over Natura 2000 kan gebruik worden gemaakt van de volgende elementen:

- Natura 2000 is belangrijk voor natuur én mensen;
- De bevoegde gezagen (regiegroep) werken met elkaar en met maatschappelijke partners samen aan de implementatie van Natura 2000;
- Duidelijkheid bieden -> 'er kan veel, maar niet alles';
- Eerlijk zijn over mogelijk 'negatieve' gevolgen (voor de mens?);
- De urgentie (waarom moet het nu?);
- Uit de toon van de boodschap moet blijken dat we trots zijn op 'onze' mooie Natura 2000 gebieden;

7.5 Situatieschets

De voorlichting over Natura 2000 wordt in het algemeen met enige scepsis ontvangen in het gebied. Deze houding vormt een bedreiging voor de communicatie over het project. Toch moet in de communicatie rekening gehouden worden met verschillende bedreigingen en kunnen we juist gebruik maken van de verschillende kansen die er zijn. Zie onderstaande SWOT-analyse:

Sterke punten

- samenwerking en betrokkenheid (deelnemende) organisaties
- integratie van natuur, water, archeologie en recreatie,
- 'upgrading' van het (natuur)gebied,
- burger kan bezwaar maken tegen maatregelen. Maatregelen worden getoetst door Raad van State,
- duidelijkheid over wat wel en niet kan.

Zwakke punten

- meerdere signalen kan leiden tot weinig of zelfs geen afstemming (extern),
- afstemming financiering, planning en procedures vanwege de grootte (intern),
- economie is ondergeschikt aan natuur bepaalt de beleving bij doelgroepen in het gebied,
- verschillende communicatie afzenders.

Kansen

- impuls/ besef o.g.v natuurbeheer en duurzaamheid van gebieden,
- waar mogelijk doelgroepen betrekken bij invulling (detail)inrichting (draagvlak),
- als (semi)overheden en natuurgroepen laten zien dat we gezamenlijk iets 'neer kunnen zetten',
- gezamenlijk communiceren over nut en noodzaak natuurbeheer.

Bedreigingen

- lange/onduidelijke procedures,
- verandering gaat gepaard met angst,
- angst wateroverlast en/of (on)gedierte/vogels (extern),
- overlast door werkzaamheden,
- geen eenduidige informatie vanwege de verschillende deelnemende organisaties,
- capaciteit in uren van betrokken organisaties,
- voorlichting wordt met scepsis ontvangen.

7.6 Communicatiemiddelen

• **Communicatiemomenten**

In het Drents-Friese Woldgebied en Leggelderveld zijn 8 (4x2) informatiebijeenkomsten aan te geven. Deze momenten zijn in de bijlage opgenomen en in tijd gezet:

- 1^e bijeenkomst: informeren van de streek over het planproces welke doorlopen wordt met Natura 2000 in het Drents-Friese Wold en Leggelderveld;
- 2^e bijeenkomst: De streek informeren over het bestaand gebruik en de instandhoudingsdoelstellingen;
- 3^e bijeenkomst: Gebruikers en beheerders informeren over de maatregelen die voortvloeien uit de confrontatie bestaand gebruik en instandhoudingsdoelstellingen en nieuwe maatregelen
- 4^e bijeenkomst: Alle relevante betrokkenen informeren over het concept beheerplan Natura 2000 Drents Friese Wold en Leggelderveld.

• **Telefonische informatie**

Afhankelijk van de vraag van doelgroepen: plannen en knelpunten.

• **'Keukentafel' gesprekken**

Wanneer het om een beperkt gezelschap gaat, bijvoorbeeld een boerenbedrijf, een gedupeerde of daar waar gevoeligheden liggen. Soort informatie: uitleg (individuele) gevolgen van

plannen/werkzaamheden, context en betekenis van project.

- **Veldexcursies**
Vaak voor bestuurders, maar ook mogelijk voor geïnteresseerden. Meerwaarde van het gebied en oplossingen laten zien.
- **Bezoekerscentra van het Nationaal Park**
De bezoekerscentra zijn te benutten om informatie te verstrekken aan bezoekers. Hier kan ook worden doorverwezen naar bevoegde gezagen.
- **E-mail**
Informatie verstrekking via de e-mail; p.op.tHof@minlnv.nl of c.schipper@minlnv.nl

Schriftelijk

- **Uitnodiging/brief**
Voor bijvoorbeeld bijeenkomsten of informatiebijeenkomsten en dergelijke. Soort informatie: open, duidelijk, wervend, enthousiasmerend maar wel realistisch.
- **Advertentie**
Voor bijvoorbeeld een uitnodiging voor een informatiebijeenkomst. Hiervoor kan eventueel gebruik gemaakt worden van de gemeentelijke pagina's in de huis-aan-huis-bladen.
- **Website**
Op de website www.natura200obeheerplannen.nl komt een projectomschrijving van Natura 2000. Soort informatie: algemeen en basisinfo en een specifieke projectensite. Hierop komt van elk gebied aparte projecteninformatie te staan. Op de site komen ook links naar relevante websites van andere organisaties te staan. Ook op de website www.dienstlandelijkgebied.nl staat algemene informatie over Natura2000 met een link naar bovenstaande website.
- **Persbericht**
Is afhankelijk van het onderwerp gericht aan de regionale en landelijke pers. Soort informatie: nieuwe ontwikkelingen, resultaten, mijlpalen.
- **Rapporten/kaartmateriaal**
Wordt op de website geplaatst of tijdens informatieavonden ter inzage aangeboden. Soort informatie: planinhoudelijk, planningen, procedures. (Ook het plan van aanpak, beheerplan en populaire versie/samenvatting van het beheerplan).
- **Hand out**
Tijdens bijeenkomsten krijgen aanwezigen een hand out van de powerpointpresentatie.
- **Folder/brochure Natura 2000**
Deze landelijke folder wordt uitgereikt tijdens informatiebijeenkomsten. De pdf kan op de website geplaatst worden, met daarbij de mogelijkheid deze op te vragen. Soort informatie: achtergrondinfo, plan in hoofdlijnen, hoe en wat van Natura 2000.
- **Populaire versie beheerplan**
Naast het concept beheerplan (conform wettelijke eisen) zal er ook een 'populaire' versie in de vorm van een brochure worden uitgebracht voor alle relevante betrokkenen. Als basis dient de samenvatting uit het beheerplan.

8 Risicoanalyse

In onderstaand tabellen zijn de risico's van het project beschreven en is een analyse toegepast op de verschillende risico's. De beschreven risico's vormen belangrijke aandachtspunten in het verloop van het Natura 2000 project in het Drents-Friese Wold en Leggelderveld. Deze zullen goed bewaakt worden in het proces om te komen tot oplevering van het concept beheerplan Natura 2000 Drents-Friese Wold en Leggelderveld.

Uit de tabel blijkt van de voortgangsrisico's dat het niet tijdig vaststellen van het Toetsingskader ammoniak als meest alarmerende risico voor het tijdig oplevering van het beheerplan wordt aangemerkt. Twee andere risico's die hoog uitkomen zijn te weinig draagvlak/deelname van externe partijen aan het proces van opstellen beheerplan en afstemming met andere beleids-thema's (GGOR, KRW, ed.)

Tabel 1: voortgangsrisico's van het project

<i>Risico</i>	<i>Kans</i>	<i>Effecten</i>	<i>Voorspelbaarheid</i>	<i>Risico waarde</i>	<i>Preventie</i>
Te weinig draagvlak bij en/of te weinig deelname van externe partijen aan het proces van opstellen beheerplan (proces)	Reëel (2)	Ernstig (4)	Redelijk (2)	16	Zorgvuldige en open communicatie met relevante betrokkenen
Oplevering beheerplan wordt niet gehaald (proces)	Onwaarschijnlijk (1)	Serieus (2)	Redelijk (2)	4	Tijdsplanning wordt strak gehanteerd
Toetsingskader Ammoniak nog niet vastgesteld (inhoud)	Onwaarschijnlijk (1)	Zeernstig (8)	Klein (4)	32	Geen invloed. Minister besluit.
De nieuwheid van het concept "Natura 2000-beheerplan" (proces)	Reëel (2)	onbelangrijk (0,1)	Zeeruim (0,1)	0	Ervaringen uitwisselen op basis van andere Natura 2000 projecten
De instandhoudingsdoelstellingen zijn mogelijk in strijd met de belangen van derden. Mogelijk vertraging in het proces (proces)	Waarschijnlijk (4)	Serieus (2)	Ruim (1)	8	Tijdig belangen en mogelijke knelpunten inventariseren
Onvoldoende capaciteit/wegvallen medewerkers DLG of SBB (proces)	Onwaarschijnlijk (1)	Ernstig (4)	Klein (4)	16	-
Uitwerking habitattypen naar ruimte en tijd kan mogelijk lokaal strijdig zijn met plaatselijk beheer	Reëel (2)	Serieus (2)	Ruim (1)	4	Tijdig uitgangspunten lokaal beheer bij beheerders/opzichters in beeld brengen

<i>Risico</i>	<i>Kans</i>	<i>Effecten</i>	<i>Voorspelbaarheid</i>	<i>Risico waarde</i>	<i>Preventie</i>
(inhoud)					
De instandhoudingsdoelstellingen zijn mogelijk in strijd met belangen van derden, waarop de inhoud van het beheerplan mogelijk aangepast moet worden (inhoud).	<i>Onwaarschijnlijk (1)</i>	<i>Vervelend (1)</i>	<i>Redelijk (2)</i>	2	<i>Tijdig belangen en mogelijke knelpunten inventariseren.</i>
Afstemming met meerdere beleidsthema's waarvoor het beleid op dit moment nog in beweging is (GGOR. Kaderrichtlijn Water) (inhoud) en waterwinning/Vitens	<i>Waarschijnlijk (4)</i>	<i>Serieus (2)</i>	<i>Klein (4)</i>	16	<i>Vertrekpunt beleidsthema's vaststellen</i>

Bijlage I: Inhoudsopgave beheerplan

1 Inleiding

Kader Natura 2000.

Waar gaat het om in gebied.

Kaartje grof: ligging gebied (in regio), begrenzing.

Alsmede kort aangeven in welk kader het beheerplan gemaakt wordt en wat de functie en het doel van een beheerplan N2000 is en iets over de bestuurlijke kenmerken.

2 Instandhoudingsdoelen

2.1 Instandhoudingsdoelen

Beschreven worden instandhoudingsdoelen (inclusief NB-wet doelen), waarbij aan de orde komen:

- Instandhoudingsdoelen aanwijzingsbesluit.
- Huidige en toekomstige relatieve bijdrage instandhoudingsdoelen van het gebied aan landelijke instandhoudingsdoelen (zie hiervoor oa de tabellen met het relatief belang en staat van instandhouding soorten in het Natura 2000 Doelendocument p. 163 t/m 171).

2.2 Kernopgave en Sence of Urgencies

Kernopgaven met opgaven (water of beheer) en Sence of Urgencies worden beschreven.

2.3 Uitwerking van instandhoudingsdoelen in omvang, ruimte en tijd

Instandhoudingsdoelen worden in omvang, ruimte en tijd uitgewerkt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt voor doelen voor lange termijn (10 a 20 jaar) en voor termijn 1e beheerplan (6 jaar).

Inclusief een kaart (of kaarten) met huidige voorkomen HT en soorten en toekomstig doel.

In deze paragraaf wordt een visie ('koers') voor de doelen in het gebied uitgewerkt, zowel voor de korte als lange termijn. Het bevoegd gezag kan na zes jaar een beheerplan eenmalig verlengen met een periode van 6 jaar.

In deze paragraaf komen niet de maatregelen aan de orde, die komen in hoofdstuk 5. Deze paragraaf vergt inzicht in de werking van het systeem (hoofdstuk 3) en de kansen en knelpunten in het gebied (hoofdstuk 4), alsmede de landelijke kansen en knelpunten voor habitattypen en soorten.

2.4 Ecologische vereisten van instandhoudingsdoelen

Per habitat(sub)type en per soort worden ecologische vereisten en hun sturende processen beschreven. Daarbij worden de vereisten gebiedspecifiek uitgewerkt (rekening houden met doorwerking van type sturende proces in ecologische vereisten). Uitgebreide tabellen kunnen naar de bijlage, maar het beheerplan en specifiek dit hoofdstuk is richting gevend voor toekomstige vergunningverlening in en rondom het gebied, dus het is belangrijk dat er duidelijke kaders/randvoorwaarden per soort en habitatype worden genoemd. Een volledige systeembeschrijving van het gebied volgt in 3.1 (3.1.1 t/m 3.1.5).

Ter informatie: momenteel werkt KIWA in opdracht van DK aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten, april 2008 is de oplevering.

3 Uitgangssituatie natuur en bestaand gebruik

3.1 Uitgangssituatie natuur

Gericht op huidige natuurwaarden in relatie tot omgeving en sturende processen. Beschrijving richten op wat van belang is voor instandhoudingsdoelen. Wanneer er sprake is van oude Nbwetdoelen deze ook noemen, zodat die niet 'vergeten' worden bij uitwerking maatregelen. Waar zinvol figuren en kaarten toevoegen. Zowel huidige toestand als trend wordt beschreven. Beperk je in de uitwerking tot de 'Europese doelen'. Andere belangrijke natuur- of cultuurdoelen van het gebied eventueel kort noemen in een bijlage. Bij het vaststellen van de maatregelen (hoofdstuk 5), kan bij het beschrijven van de voor- en nadelen van deze maatregelen, genoemd worden dat er bewust voor is gekozen vanwege andere doelen om bepaalde maatregelen op een andere plek in het gebied te doen.

3.1.1 Abiotiek en biotiek

Beschreven worden:

- bodem
- geologie en grondwatersysteem;
- oppervlaktewatersysteem;
- andere relevante zaken op abiotisch vlak (bv verstuiving);
- biotiek (natuurwaarden globaal);
- synthese in de vorm van systeembeschrijving. (Hoe zit de 'machin' of het 'organisme' (afhankelijk of je een mechanische dan wel een organische benadering verkiest) in elkaar en hoe werkt het?);

3.1.2 Voorkomen habitattypen

Per habitattypen oppervlakte, verspreiding, kwaliteit, trends en perspectief onder huidige omstandigheden beschrijven.

3.1.3 Voorkomen soorten

Per soort toestand, trends en perspectief onder huidige omstandigheden beschrijven.

3.1.4 Ingrepen in verleden

Relevante ingrepen noemen die bepalend zijn voor voorkomen, kwaliteit, trend perspectief habitattypen. Geeft historisch perspectief.

3.1.5 Sleutelprocessen

Beschrijven van sleutelprocessen die bepalend zijn voor voorkomen, kwaliteit, trend perspectief habitattypen en soorten. Geeft aan wat de draaiknoppen zijn voor de instandhoudingsdoelen.

3.2 Huidige bestaand gebruik

Beschrijving op hoofdlijnen van uitgangssituatie en trends van bestaand gebruik en externe werking voor onder meer: bos- en natuurbeheer (overig niet gericht op de instandhoudingsdoelen), agrarisch gebruik, infrastructuur, recreatie, etc.

3.3 Relatie met andere relevante plannen en beleid

Opsommen en beschrijven van relevante aspecten van relevante plannen (zie checklist voor plannen en beleid).

4 Beoordeling bestaand gebruik

4.1. Inleiding

Aangeven waar dit hoofdstuk wel en niet over gaat. Regelt alleen welk gebruik wel mag al dan niet onder voorwaarden. Geef ook aan welke bestaand gebruik de vergunningprocedure moet doorlopen. In principe in een beheerplan geen bestaand gebruik opnemen dat significante effecten heeft en/of waarvan de effecten onduidelijk zijn. Verwijzen naar documenten met procedures en regelgeving omtrent vergunningverlening NB-wet.

4.2. Uitwerking bestaand gebruik

Toedeling bestaand gebruik aan beoordelingscategorieën:

- toegestaan (geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen);
- toegestaan onder voorwaarden (mitigerende maatregelen);
- niet toegestaan, (uitkomst van vergunningstraject). Ook bij mogelijk significant negatief effect, vergunningsverleningstraject nodig;
- effect onduidelijk, vergunningsverleningstraject nodig.

Format beschrijving: tabel conform 'overzichtstabel bestaand gebruik uit werkkader DLG-SBB' (exclusief kolom 'formulieren op knelpunt kan worden opgelost') met bij elke bestaand gebruik item de conclusie tav van beoordelingscategorie. Vervolgens per bestaand gebruik item toelichten in tekst of en in hoeverre en welke effecten op instandhoudingsdoelen optreden. Let op cumulatieve effecten. Voor het beschrijven/toetsen van bestaand gebruik => ga uit van bestuurlijke afspraken regiegroep. Zie hiervoor ook 'handreiking voor sectornotities: kaders voor bestaand gebruik in N2000-beheerplannen'.

4.3. Kansen en knelpunten voor de instandhoudingsdoelen in de huidige situatie

Waar liggen kansen en tegen welke knelpunten loop je aan om de instandhoudingsdoelen te realiseren?

Beschrijven per (groep van) habitattypen en soorten waar wel en geen kansen en knelpunten zitten in de instandhoudingsdoelen (uitgewerkt in omvang, ruimte en tijd) in de huidige situatie m.b.t.:

- ecologische vereisten;
- bestaand gebruik;
- bestaand beleid en plannen.

Dit kunnen ook kansen en knelpunten zijn veroorzaakt door het natuurlijke systeem, bijvoorbeeld habitattypen en soorten die verschillende eisen hebben. Of peilverhoging die geleidelijk moeten worden ingevoerd, omdat anders de habitattypen en/of soorten zich niet kunnen aanpassen.

5 Maatregelen

5.1. Ontwikkelingsstrategie (voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen)

Weg en tijdspad waarmee instandhoudingsdoelen moeten worden bereikt, onderbouwing keuze maatregelen. Waarom en waar liggen kansrijke plekken voor uitbreiding van bepaalde habitattypen, hoe en waar kwaliteit verbeterd kan worden en hoe je uiteindelijk afweegt en kiest voor een bepaalde locatie of een bepaald vlak. Je kunt dan nog aangeven wat nu knelpunten zijn en hoe die opgelost kunnen worden. De maatregelen zelf komen in paragraaf 5.2 aan de orde. Motivering waarom voor een bepaald maatregelenpakket worde gekozen.

5.2. Beschrijving maatregelen

Elke maatregel wordt toegelicht (wat, waar, wanneer) en kwantitatieve bijdrage op instandhou-

dingsdoel 1^e termijn beheerplan en lange termijn wordt aangegeven. Het aangeven van de kwalitatieve en kwantitatieve bijdrage. Onder andere door een inschatting te maken van de oppervlakte van het toekomstige leefgebied. Tevens een beschrijving te geven van de kwaliteitsverbetering (of behoud). Beiden zowel vanuit landelijk als gebiedsspecifiek oogpunt. Met name ten aanzien van kwaliteit kan dit lastig zijn, maak bij de beschrijving gebruik van zowel regionale als landelijke kenmerken en aspecten van de habitattypen en soorten.

Onder maatregelen vallen:

- fysieke maatregelen: zowel inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen als mitigerende maatregelen (om de effecten van bestaand gebruik te verminderen) worden bedoeld;
- handhaving maatregelen;
- aanpassen afstemmen andere relevante plannen;
- relatie met wet- en regelgeving (onthefving, vergunningen, compensatie).

6 Uitvoeringprogramma

6.1 Uitvoering maatregelen: verantwoordelijkheden en kosten

Samenvatting van de maatregelen, alsmede vaststellen wie verantwoordelijk is voor het nemen van de maatregelen. Tevens een globale kosten analyse.

6.2 Communicatie: verantwoordelijkheden (voor uitvoering) en kosten

6.3 Monitoring en evaluatie instandhoudingsdoelen en maatregelen:

Wie is verantwoordelijk (voor de uitvoering) van de monitoring en evaluatie. Het gaat hierbij zowel om het monitoren en evalueren van de genomen maatregelen als het monitoren en van de staat van instandhouding van de habitattypen en soorten.

6.4 Financiering van gehele uitvoering beheerplan

Alle kosten in beeld brengen bijvoorbeeld ook de extra monitoring die specifiek noodzakelijk is voor de uitvoering van het beheer.

7 Literatuur

Verklarende woordenlijst

Kaarten

- begrenzing met duidelijke topografische ondergrond;
- kaart eigendom en beheerder (scheiding maken tussen eigendom en beheer);
- huidig voorkomen habitattypen;
- huidig voorkomen soorten;
- verspreiding uitgewerkte toekomstige instandhoudingsdoelen habitattypen en soorten;
- huidig beheer (optioneel);
- bestaand gebruik (optioneel);
- maatregelen;
- monitoringslocatie (optioneel).

Bijlagen

- rol en samenstelling organisatiestructuur voor totstandkoming beheerplan (mogelijk bestaat dit uit stuurgroep, werkgroep en adviesgroep);
- overzicht contactinfo van relevante instanties;
- procedure vergunningverlening NB-wet.
-

Checklist bestaande plannen en beleid

EU/ Internationaal

- Habitatrictlijn
- Vogelrichtlijn
- IPPC-richtlijn
- Kaderrichtlijnwater

Nationaal

- Wet Milieubeheer
- Natuurbeschermingswet
- Flora- en Faunawet
- Wet Ammoniak en Veehouderij
- Toetsingskader Ammoniak voor agrarische bedrijven
- Reconstructie wet
- Besluit m.e.r.
- Boswet

Beleidsplannen

- Nota ruimte (2005)
- 4e Nota Waterhuishouding
- Provinciale plannen
- Verordeningen waterhuishouding provincies
- Reconstructieplannen
- Landinrichtingplannen
- Streekplannen
- Natuurgebiedplannen
- Gemeentelijk bestemmingsplan
- Nationale parken
- Beheerplannen waterschappen
- Stroomgebiedsbeheerplannen Kaderrichtlijnwater
- Streekplannen provincies
- Reconstructieplannen
- Beheerplannen natuurbeheerders

Synopsistabel ten behoeve van Natura 2000 beheerplannen

Om een overzicht te krijgen als de 162 Natura 2000 beheerplannen afgerond zijn is hierbij een voorstel gemaakt voor synopsistabel in de samenvatting van het Natura 2000 beheerplan. Deze tabel biedt inzicht in de geplande maatregelen in het gebied en het effect van deze maatregelen op de staat van instandhouding.

Voor de Habitatrictlijn (art. 17) stellen de lidstaten elke zes jaar een verslag op over de toepassing van de in het kader van deze richtlijn genomen instandhoudingsmaatregelen, alsmede een beoordeling van het effect van die maatregelen op de staat van instandhouding.

De onderdelen waarover Nederland onder andere aan de Europese Commissie moet rapporteren zijn in de tabel opgenomen. Met behulp van hoofdstuk 5 kunnen de bullets (en tekens) vervangen

worden door kwantificeringen (in m, ha, m³ of mol) en op een kaart aangeven waar in het gebied deze maatregelen worden genomen.

	Belangrijkste geplande maatregelen (evt. clusteren per categorie) (art 6.1. HR)	Verwacht effect op staat van instandhouding (huidig en na 6 jaar)	Geplande maatregelen om verslechtering en/of verstoring te voorkomen (art. 6.2 HR)	Monitoring van de staat van instandhouding? (art. 11 HR)
Voorbeeld van mogelijke categorieën:	Verbetering waterkwaliteit Vermindering verdroging Overige waterkwantiteitsmaatregelen Vermindering verzuring Vermindering vermisting Interne beheermaatregelen Ontsnippering pm	Na 6 jaar: oppervlakte kwaliteit (Evt. ook na 12 jaar)	Randvw. recreatie (bv zonering) Randvw. grondwateronttrekking Randvw. jacht Randvw. onderhoudswerkzaamheden Toepassen van gedragscode ff-wet ... pm	Wat en door wie
<i>Habitattypen</i>				
<i>Soorten</i>				

Aanvullende vragen, deze passen niet goed in tabel, maar zijn wel waardevol als ze worden opgenomen in de samenvatting van het beheerplan:

- zijn er bijvoorbeeld in verband met de goedkeuring van een (toekomstig) plan of project maatregelen ter compensatie hiervan al in het beheerplan opgenomen? (idem voor mitigatiemaatregelen);
- welke innovatieve maatregelen zijn er genomen, bijvoorbeeld een nieuwe vorm van cyclisch waterpeil of een nieuwe techniek van plaggen. (De Europese Commissie is hiervan graag op de hoogte, ook in verband met financiering.)

Bijlage II: Stappen voor realisatie beheerplan

Stap A – Voorbereiding op beheerplanniveau

- Binnen de regio's organiseren van de invulling van de rol van inhoudelijk deskundige per beheerplan.
- Leveren van relevante gebiedsinformatie (met name ecologische informatie en ook databases en andere actuele planprocessen).

Stap B – Beschrijving huidige situatie

- Beschrijven relevante natuurwaarden, abiotiek, eigendom en huidig gebruik en beheer, incl. relevante externe invloeden.
- Inbreng van de inventarisatie in het proces.

Stap C – Confrontatie instandhoudingsdoelen met huidige situatie

- Analyse: knelpunten, potenties, oplossingsrichtingen; aanzet voor uitwerking instandhoudingsdoelen naar omvang, ruimte en tijd.

Stap D – Confrontatie huidig gebruik en instandhoudingsdoelen

- Analyse: beoordeling passendheid, inventarisatie knelpunten.
- Uitvoering habitattoetsen.
- Leveren van input voor het overleg met eigenaren en gebruikers met het oog op bereiken overeenstemming over feiten en gegevens en draagvlak voor oplossingsrichtingen.

Stap E – Visieontwikkeling

- Concrete uitwerking van doelen naar omvang, ruimte / locatie (kaarten) en tijd (6 jaar of meer). Leveren van input voor het proces van keuzes maken, motiveren en bespreken met opdrachtgever.

Stap F – Van visie naar maatregelen

- Omschrijving van bestaand gebruik dat in overeenstemming is met de uitgewerkte doelen dan wel vergunningplichtig dient te zijn.
- Omschrijving van inrichting – en beheermaatregelen die nodig zijn om doelen te realiseren (in- en extern).
- Leveren van input voor het overleg met beheerders, gebruikers en andere belanghebbenden met het oog op bereiken draagvlak voor de maatregelen.

Stap G – uitvoering

- Leveren van input voor de uitwerking van ecologische maatregelen naar kosten (globaal), samenhang met lopende of geplande planprocessen, verantwoordelijkheden en financieringsmogelijkheden.

Stap H – Monitoring en verantwoording

- Opstellen monitoring plan volgens een nog op te stellen eenduidig format dat in de loop van 2007 m.m.v. DLG zal worden opgesteld.

Stap I – Oplevering en vaststelling

- Ondersteuning DLG bij inhoudelijke behandeling ingediende zienswijzen. Deze bijdrage valt in principe buiten het budget voor deze opdracht, hierover moeten t.z.t. afspraken worden gemaakt.

Bijlage III: Kaart Natura 2000 Gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld

Bijlage IV: Globale planning